

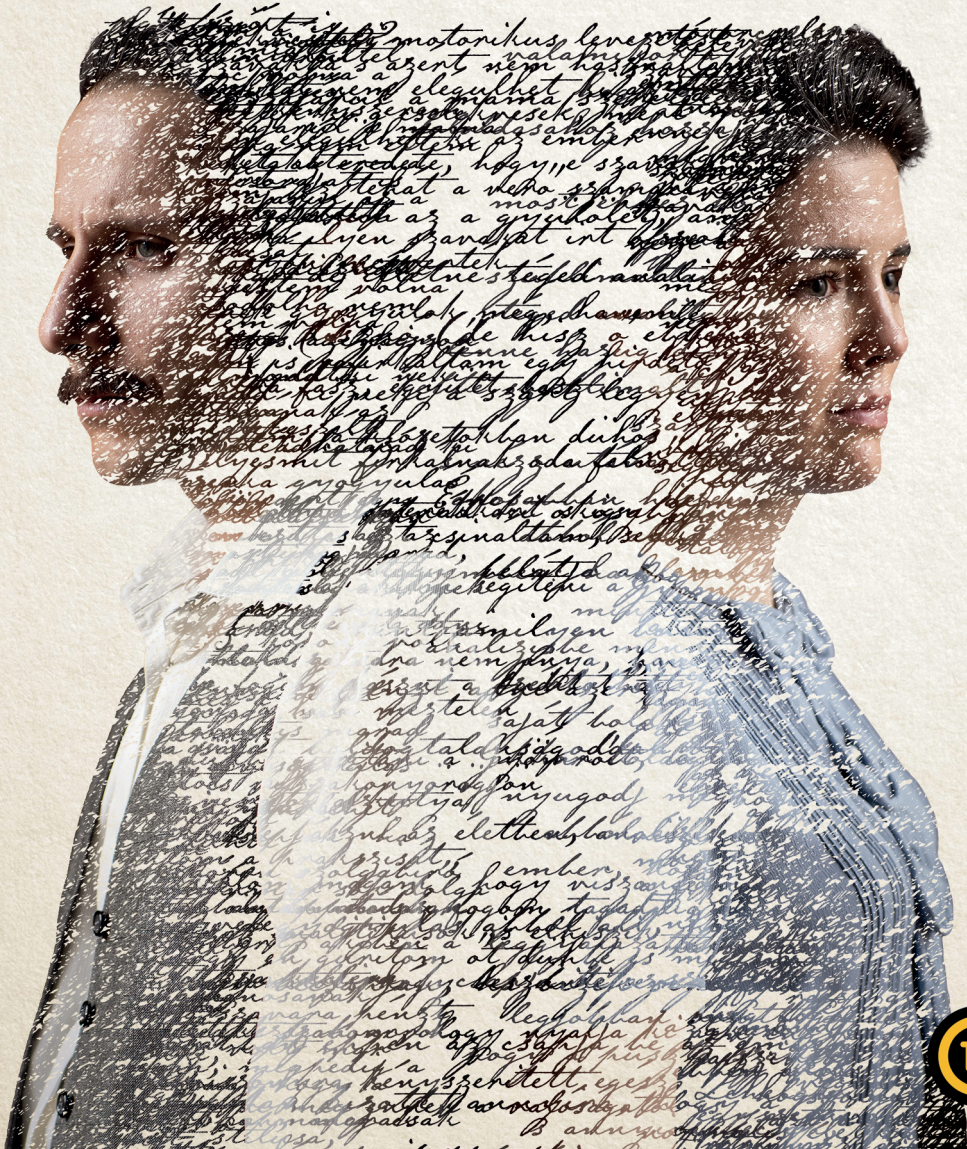
MICHL JULI

SÜTŐ ANDRÁS

REMÉNYTELENÜL

JÓZSEF ATILA PSZICHOANALÍZISE

OKTATÁSI SEGÉDANYAG

I. TÖRTÉNET

1. Gyömrői Edit sokat gondolkodik azon, hogy elvállalja-e József Attila kezelését. Mi minden gerjeszt benne aggodalmat?
2. Az első kezelés igencsak különösnek mondható. Editben később megfogalmazódik a kérdés: **„Mi van azokkal, akiknek nem való a terápia? Akiknek csak ront a helyzetén?”** Mit gondolsz a történekről, és Edit kérdésfelvetéséről?
3. József Attila egy éjszaka után szerelmet vall pszichoanalitikusának. Hogyan bonyolítja ez a kezelés menetét, illetve hogyan próbálja Gyömrői Edit megoldani a helyzetet?
4. Miképpen fokozódik József Attila állapota az elutasítást követően?
5. Fél év telik el a filmben, mikor is József Attila visszatér Edithez beszámolni az elmúlt időszakáról. Mi történt ezalatt a fél év alatt vele? Milyen életrajzi információitok vannak ezzel kapcsolatban?
6. Milyenek gondoltátok a film lezárását? Hogyan árnyalja bennetek a költőről kialakult képeteket?

II. ÉRTELMEZÉS

KARAKTEREK

1. A film elején lévő feliratok alatt egy beszélgetést hallunk arcok nélkül. Kiket és hogyan képzeltek el közben? Milyen benyomást keltett a megszólalók beszélgetése?
2. József Attila a filmben késleltetve jelenik meg, előtte csak más szereplők beszélgetéseiből hallunk róla. Milyenek képzeltek József Attilát a megérkezéséig, és változott-e azután? Hogyan?
3. Gyömrői Edit a kezdetektől fogva aggódik, és kétségek gyötrik a kezelést illetően. Hogyan változik a hozzáállása a film során?
4. József Attila egyik éjszaka dörömbölve ront be Edit lakására. Hogyan változik meg a kettejük közti viszony ezt követően?

KORSZAK

1. A történet az 1930-as években játszódik. Mi jellemzi ezt az időszakot Magyarországon?
2. **„Ez a híres freudi konstrukció, ugye?”** – hangzik el a kérdés a film elején. Mit tudtok Sigmund Freud munkásságáról, és a pszichoanalízis módszeréről?
3. Hallhatjuk a rádióból: **„Tovább éleződik a népi-urbánus vita.”** – mi az a népi-urbánus vita?
4. Gyömrői Edit kisebb vitát folytat egy színházi darabról a vőlegényével. Később József Attila költőtársai próbálják rávenni Editet valamire, a nőiségére alapozva. Milyen volt ekkoriban a nők helyzete Magyarországon? Hogyan árnyalja mindez Edit karakterét?
5. A filmben megjelenik József Attila néhány pályatársa: Cserépfalvi Imre, Goda Gábor és Faludy György. Mit tudtok ezekről a figurákról?

SZÖVEG ÉS ANALÍZIS

1. **„Az a szerencsétlen, aki ezeket írta, mérhetetlenül áhítzik szeretetre, hogy a szeretet vissza tartsa őt oly dolgok elkövetésétől, melyeket fél megtenni. Őt olyasmicért verték, amit soha nem tett volna. Ő az a gyermek, akit nem szerettek s akit ezen kívül azért vertek, mert nem tudták elviselni azt, hogy nem szeretik.”** – írja József Attila a Szabad-ötleték jegyzéke foglatában. Értelmezzétek sorait! Hogyan jellemezte saját magát a költő?

2. **„a hisztéria is rák az emberen, a bánat rág az emberen”** – olvasható a naplóban, és hallható a filmben. Beszélgetsetek erről a gondolatról!
3. **„Gyermekké tettél. Hiába növesztett / harminc csikorgó télen át a kín. / Nem tudok járni s nem ülhetek veszteg. / Hozzád vonszolnak, löknek tagjaim.”** – kezdődik a Gyermekké tettél című vers. Milyen helyzetben hangzik el a vers filmben? Hogyan mutatja be József Attila viszonyulását Gyömrői Edithez?
4. Edit határidőt szab, hogy kezeltje kerekedjen felül érzésein, amiről a költő így ír: **„az éjjel elképzelttem, hogy 1-én, amikorra határidőt szabott a Gyömrői, számba veszem a gázcsövet, nagyot szippantok, huzok belőle aztán vége lesz / és olyan jó volt ez után nagy-nagy lélekzeteket venni: élek”** – miképpen változtatja meg végzetesen a cselekményt mindez?

III. FILM ÉS VALÓSÁG VISZONYA

1. A film elején olvasható inzeret felirata a következő: **„... Vágó Márta, Illyés Gyuláné Kozmutza Flóra, József Jolán és Etelka, Dr. Bak Róbert, Dr. Rapaport Sámuel, Szántó Judit, József Attila és Gyömrői Edit feljegyzései és emlékezései alapján”** – ezek szerint a film nem tartalmaz fiktív elemeket. Milyen hatást kelt ez a hitelesség?
2. A hitelesség igénye mellett egy film akarva-akaratlanul is ábrázol. Megformálja a szereplőket, dramaturgiailag igazítja az alkotást. Mennyiben különbözött, és mennyiben kapcsolódott az ábrázolásmód az előzetes József Attila-képekhez?
3. A film tartalmaz néhány álomszerű jelenetet, belső monológot. Milyen a hangulata ezeknek a részeknek, hogyan alakítják az eseményeket?
4. **„A semmi ágán ül szívem, / kis teste hangtalan vacog, / köréje gyűlnek szeliden / s nézik, nézik a csillagok.”** – írja a költő a film címét is inspiráló versében, a Reménytelenül címűben. Mit gondoltok, miért ezt a művet idéző címet adhatták a filmnek a készítők? Hányféleképpen értelmezhető a filmmel kapcsolatban a reménytelenség?

IV. JÓZSEF ATTILA ÖRÖKSÉGE

1. Hegedüs Géza így ír József Attila jelentőségéről: **„Minden, ami költészetünkben addig volt, beleolvadt József Attilába; minden, ami azóta van, vele kezdődik.”** Mit gondoltok erről a gondolatról? Milyen hatása volt József Attila költészetének a magyar irodalomban?
2. **„A költő - ajkán csörömpöl a szó, / de ő, (az adott világ / varázsainak mérnöke), / tudatos jövőbe lát / s megszerkeszti magában, mint ti / majd kint, a harmóniát.”** – idézik a költőtársak A város peremén című vers néhány sorát. A szöveg és az említett jelenet alapján összegezzétek, hogyan vélekedtek a kortársak József Attiláról!
3. **„...a lehelet / lassan kifogyott tüdőből s a póz / a drága, a csibészes, mit mint gyermek // hordtál, lehullt, és agyonkínzott / fejedben az örület vert tanyát.”** – írja Faludy György József Attila temetése című versében. Olvassátok el az említett verset, és beszéljete a költő emlékezetéről!

Balázs Márk

